Fogyasztói érdekvédelem

Az élelmiszerek kiszolgálása

Befejeződött a Fogyasztók Országos Tanácsának vizsgálata, amelyen arra keresett választ, hogyan érvényesül a vevők érdekvédelme az élelmiszerüzletekben. A csütörtöki ülésen, amelyen az eredményeket összesítették, *Tarján István*, a FOT alelnöke a széleskörű tájékozódás megállapításainak birtokában rámutatott: *noha vannak biztató jelek a kiszolgálásban, s ezeket örömmel vette tudomásul a lakosság, mégis a negatívumok azok, amelyek általában szembetűnőbbek*, s okoznak kellemetlen pillanatokat a vásárolni szándékozóknak. Ez a vélemény korántsem sommás, és sarkított, még ha annak látszik is — mondotta —, mert 19 megyénk több száz és ezer településén végzett felmérésen alapul annak mintegy végső következtetése. Érdekes módon, a vevők talán nem is annyira az árusítás körülményeivel, és az úgynevezett személyi feltételekkel foglalkoztak, s mondtak róluk véleményt, sokkal inkább amiatt aggódnak: vajon *sikerül-e* továbbra is megőrizni az ellátás egyenletességét, jövőre is kielégítő lesz-e az alapvető cikkek választéka. A jó kezdeményezéseknek ugyanis csak akkor van visszhangja, folytatta, ha a polcokon ezután éppúgy megtalálhatók lesznek azok az áruk, amelyeket megszoktunk, megszerettünk.

Az eredmények tárháza is igen bőséges, szép számmal akadnak követésre méltó kezdeményezések. A vásárlókat azonban például feletébb bosszantja, ha egy áruról nem derül ki, *menynyibe kerül*. Ennél márcsak az bosszantóbb, ha egyszerre *több árcédulát is találnak ugyanazon terméken.*

A vitában többen hangsúlyozták, hogy a jövőben *következetesebben kellene érvényt szerezni az élelmiszertörvénynek.*

Bali Mihály boldogul

Bali Mihály barázdált arcán a megelégedés ráncot egyenget, amikor méltóságteljesen illesztgeti az asztalra örömének jelzőit. A nevelőotthoni gyerekek rakosgatott filléreiből csilingelő, aranyozott cigarettatartót, a dicséretet vastagon eregető hatalmas iront és a selyembélésű dobozkában lapuló, díszes érmét, a nemzetiszín akasztós kitüntetést. Megilletődve ugyan az asztali fényességtől, de mégse tudom hirtelen, mire véljem dr. Bali Mihály, kétdiplomás pedagógus jövetelét. Mintha elszoktunk volna már az öröm fogadásától, s ha köszönéssel valakiből nem ömlik a keserűség, kicsit tétován viselkedünk. Esetünkben annál is inkább, mert Bali tanár úr pár évvel ezelőtt elkényszerült a szeretett nevelői pályáról.

Akkoriban a csalódástól és az elkeseredéstől még sírt is a kemény kiállású tanárember.

— Most, hogy révbe értem — kis ünnepséggel vettünk búcsút egymástól a gyerekekkel — nem érzem olyannak életem fájó kanyarait, mint amilyenek valójában voltak. Örülök, hogy negyvenkét évi szolgálat után nevelőként mehetek nyugdíjba.

*

Az előzmények tarkaságából csak a legrikítóbbakat elevenítjük. Bali Mihály az ötgyerekes cselédcsaládból saját erejével emelkedett ki. Jókötésű gyerek lévén, a fogság évei után tornászott és versenyeken birkózott, majd Pestre került, országos rangot adó csapatokhoz. Közben tornatanári és természettudományi diplomát szerzett. Statisztált filmekben, mutatványos volt a sportversenyeken. Fejen állva is motorozott a stadionban, Rákospalotán és Csillaghegyen seregnyi iskolással szerettette meg a kézilabdát, az atlétikát és még sok testet izmosító játékot. Olimpiai bajnokok, versenyek éljenzett győztesei sajátították el a sportolás alapismereteit a jóérzékű pedagógustól. Harminckilenc évesen lelépett a birkózók versenyszőnyegéről, azóta idejét a gyerekek nevelésére áldozza. Lakást vett, végleges céllal eresztett gyökeret a fővárosban. Aztán összekuszálódott az élete, s jöttek a kanyarok.

— Édesapám leesett a lábáról. Agyvérzés után gondozni kellett. Úgy egyezkedett a család: mindnyájan vállaljunk a teherből. Nyolchónapos kisgyerekkel vonatoztunk haza. A kisteleki gimnáziumban lettem tornatanár. Hat év alatt sehogysem értettük meg egymást az igazgatóval. Például fegyelmit kaptam, mert csináltatni mertem dobókört a súlylökőknek. Állítólag azért is haragudott, mikor kopogtam, mielőtt beléptem az irodájába...

— Emiatt nem kellett volna eljönnie...

— Nem maradhattam. A kisfiamat testnevelés tagozatra vették föl a szegedi iskolába, mi is eljöttünk a faluból. Szerettünk volna állást szerezni a feleségemmel, mivel ő is pedagógus, de a városban mindenhol zárt ajtókat találtunk. Más választásom nem volt, beálltam a postára, terjesztőnek. Kilincseltem, ahol csak lehetett, de csak sajnálkozni tudtak sorsomon. Természetesen biztattak, járjak ki én is Kistelekre, mint a feleségem. Nem olyan sok a négy-öt év a nyugdíjig. Sportos ember bírja...

*

Fölelevenednek az első találkozások mozaikjai. Járt bánatával Bali Mihály a szerkesztőségben is, s a beszélgetések végén a tehetetlenség mindkettőnket letaglózott. Sovány vigasz volt, hogy a főiskola ontotta a tehetségeket, a protekciósok is ádázan csatáztak a helybenmaradásért...

A tanárember kálváriájához tartozik, hogy egyszer komoly lett a tekintélye a diplomának. Amikor a postaigazgatóságon rangsorolták a terjesztőket, az írnokaszony egy tollvonással tisztté avatta a doktor segédtiszteket.

Felejtve a múltat, előkeredzkedik a kérdés: mi hozta mégis a fordulatot, hogyan egyenesedett ki a sokéves szolgálat útja? Bali tanár úr már nevet és gyorsan visszarakja a táskába az elismerés ajándékait. A kitüntetés gusztálásakor azért megjegyzi: „tudtommal sok ilyet osztanak." És ha hiszem, ha nem: ő mégis örül neki, mert ránézve aranyos gyermekörömöt lát, és az osztályok zsivalyát is hallani véli. Pedig csak egy mütyür, „Pedagógus Szolgálati Emlékérem" körirattal. Kitudódik: arra is jó, hogy átvételekor a viselője megtudja: de jó ember voltál, csak eddig nem vettünk észre.

*

Újra illett kérdezni: végül hogyan ért révbe?

Dr. Bali Mihály húzódzkodik, de az ismételt kívánságra belekezd.

— Mint a mesében, jött egy jóember és segített. Még a nevét sem szabad kiejteni, akihez kétségbeesésemben fordultam. Lényeg, hogy a pártközpontban elpanaszoltam sorsomot. Nem jártunk egy osztályba, szomszédom se volt Pesten, aki végighallgatott, s szerencsémre vak véletlen, hogy emlékezett. Azt hiszem az úttörőolimpiákon találkozhattunk, vagy a versenyeken. Nem ígért látványosat, de a találkozás után nemsokára két levél is várt, amellyel feleségemmel együtt hívtak a tantestületbe. A közelebbit, a pénzesebbet, a Londoni körúti nevelőotthoni állást fogadtuk el. Aztán jött minden. Iskolánk nyert az intézetek közötti sportversenyen és jégpályánkért dicséretet kaptunk a tanácstól. A végén versemmel búcsúztam a gyermekektől...

— Elégedett életével?

— Révbe értem... Nemsokára teljes lesz otthonunk, bevezettük a gázt, télen is használhatjuk tornatermünket, s remélem tartani tudom a mostani erőmet. Mert a legnagyobb ajándék, ha az ember 62 évesen is egészséges marad és versenyre kelhet tizenéves kisfiával...

Majoros Tibor

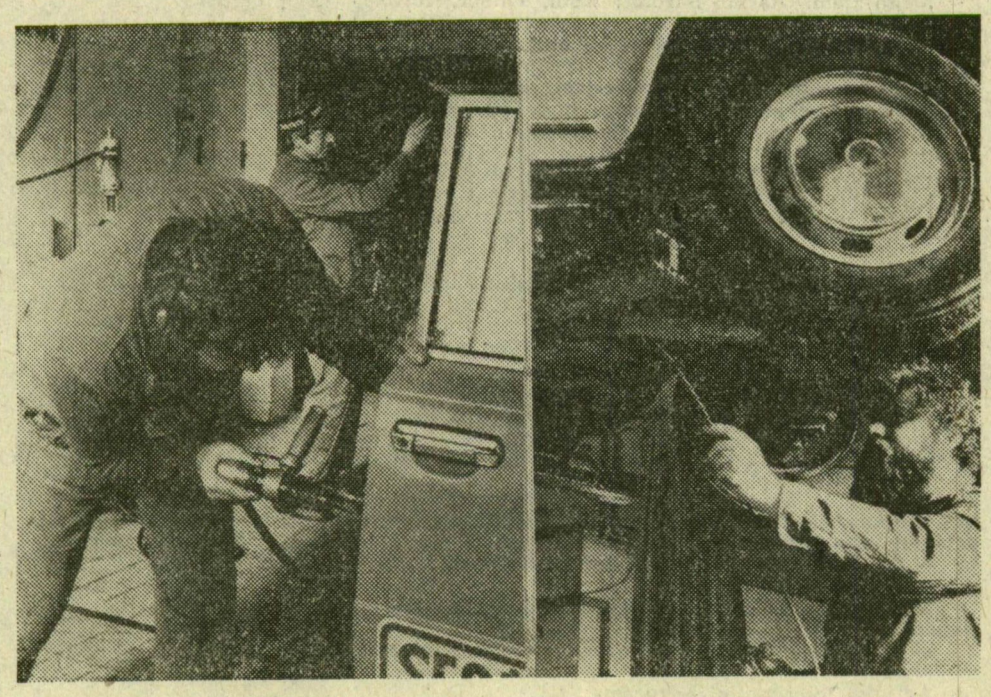

Somogyi Károlyné felvételei

Latyakos időben, sózott, havas utakon jobban rozsdásodnak a gépjárművek, mind többen végeztetik el kocsijukon az alváz- és üregvédelmi beavatkozást. Van olyan személygépkocsi-típus, amelyiket 20 helyen kell „megfúrni", hogy a folyékony anyag mindenhová eljuthasson. A szegedi autóklub szocialista brigádjának tagjai külföldi zsüri előtt vizsgáztak, s munkájukat a svéd Dinitrol-cég rendszeresen ellenőrzi. Havonta átlag száz autó kerül ki a kezük alól. Felvételünkön a speciális műszerekkel dolgozó Kondor József et és Magyar Árpádot örökítettük meg, munka közben

Helyi igazgatás — új szabályok szerint

Az új év közeledtével a lakosságot egyre jobban foglalkoztatja a közigazgatás átszervezésének gyakorlati végrehajtása. Milyen is lesz a járási hivatalok megszűntével az új igazgatási szervezet felépítése, hogyan alakulnak az alá- és fölérendeltségi kapcsolatok, s ami talán a lakosság számára a legfontosabb, hol intézik azokat az ügyeket, amelyek eddig a járásokhoz tartoztak?

139 illetékességi terület

Nos, ami az igazgatási szervezet felépítését illeti, ebben kulcsszerepet kapnak a helyi önkormányzatok. A községi, városi tanácsok gyakorlatilag önállóan gondoskodnak a lakossági igények minél jobb kielégítéséről, az ügyintézés megszervezéséről, a központi államigazgatási érdekek helyi képviseletéről. A megyék feladata tehát elsősorban nem az operatív irányítás, hanem a normatív szabályozás és a határozatok végrehajtásának ellenőrzése.

A járási hivatalok helyett a megyék gyakorolják a költségvetési és adóellenőrzést, s ide kerülnek a községi tanácsi tisztségviselőkre vonatkozó egyes személyzeti és munkáltatói hatáskörök. A községi tanácsok megyei irányítása egyelőre általában az úgynevezett körzetközpontok közvetítésével valósul meg. Az országot 139 illetékességi területre osztották; ezek centrumában főleg városok, illetve városi jogú nagyközségek látják el a körzetközponti teendőket. A városok közül speciális adottságai miatt négy — Budapest, Százhalombatta, Túrkeve és Hajdúböszörmény — nem kap körzetközponti feladatokat. A jelenleg még nagyközségi körzetközpontokat a következő öt év során fokozatosan várossá nyilvánítják. Közülük tizenkettő — Dorog, Encs, Heves, Mór, Pásztó, Sümeg, Szeghalom, Szerencs, Tamási, Tiszafüred, Zalaszentgrót és Zirc — már 1984. január 1-től megkapja a városi rangot.

Fontos hangsúlyozni, hogy a körzetközpontok semmiképpen nem vehetik át a korábbi járási hivatalok feladatait, csupán közreműködnek a községek megyei irányításában. (Megjegyezzük, hogy 8 megyében 32 nagyközség még formailag sem tartozik körzetközpontokhoz, ezek közvetlen megyei irányítás alatt vannak.) Az egyes községi, nagyközségi tanácsok tehát nincsenek alárendelve a körzetközpontok tanácsainak, viszonyukat a mellérendeltségen alapuló együttműködés kell, hogy meghatározza.

Lényeges tudnivaló, hogy a járási hivatalok megszűnése kapcsán a hatósági jogkörök centralizációjára nem került sor, ezek a hatáskörök főleg a községi, nagyközségi tanácsokhoz kerültek. Folytatódott tehát az immár évek óta tartó tendencia, amelynek célja, hogy lehetőleg minden lakossági ügyet helyben intézzenek el, minél közelebb az állampolgárokhoz.

A községek hatásköre

A téma közérdekű volta miatt talán érdemes közelebbről, részletesen is szemügyre venni: milyen ügyek intézése tartozik január 1-től a járások helyett a községek hatáskörébe. A helyi tanácsok fognak eljárni első fokon a gyámhatósági ügyekben, kivéve a bonyolultabb eseteket, így az örökbefogadást, annak felbontását, a gyámságot, gondnokságot. A községek hatáskörébe kerül a szervezett üdültetés, és az oktatási intézmények orvosi ellátása, a hadigondozottak érdekképviselete, a tanácsi bölcsődék nyitvatartási idejének megállapítása, valamint ugyanennek véleményezése az üzemi bölcsődéknél. A helyi tanácsok fogják engedélyezni a népművészeti vásárok megtartását, irányítani és ellenőrizni a munkavédelmi feladatok ellátását.

Igen sok az újdonság az építésügyi hatáskörök területén. Az új előírások szerint a községi, nagyközségi tanácsok gyakorolják majd az első fokú építésügyi hatósági jogkört, feltéve, ha a megyei tanács végrehajtó bizottsága ezzel felruházza őket. Erre a megkötésre átmenetileg azért van szükség, mert sok helyen még nem biztosítottak helyben a szakszerű, törvényes ügyintézés feltételei, főleg a mérnökök hiányoznak a községekből.

A helyi tanácsok dolga lesz január 1-től első fokon eljárni kisipar-igazgatási és kiskereskedelmi, vendéglátóipari ügyekben is. Döntenek a közterület-felhasználásról, a vásártartásról — és még hosszan sorolhatnánk a példákat.

Talán az említettekből is érzékelhető, hogy milyen jelentős pluszmunka hárul majd a községi apparátusokra, ha azok létszámát sikerül is a járásnál felszabaduló státuszok és bérek felhasználásával némileg növelni. Így érthető, hogy az illetékesek úgy döntöttek: átmenetileg néhány járási hatáskört a megyei irányításban közreműködő városi és városi jogú nagyközségi tanácsokhoz adnak. Így a körzetközpontok gyakorolják majd a hozzájuk tartozó községekre kiterjedően egyebek között az első fokú kisajátítási jogkört, ezek felügyelnek a helyi egyesületekre, intézik az alkoholizmussal kapcsolatos hatósági ügyeket.

Jó-e az igazgatói társulás?

Nyilvánvaló, hogy az új igazgatási szervezetben a hatásköri decentralizáció csakis akkor érheti el a célját, ha a községek nemcsak papíron, hanem valójában is biztosítani tudják a hozzájuk került ügyek gyors, szakszerű, törvényes elintézését. Ha megfelelő szakemberek hiányában ez lehetetlennek tűnik, elképzelhető, hogy több község összefogjon és úgynevezett igazgatási társulást hozzon létre. Erre már gyakorlati példák is vannak a szabálysértések és a gyámügyek intézése területén. Ez az együttműködés mindenképpen praktikus előnyökkel jár, hiszen két-három község könnyebben meg tud fizetni egy jogászt, vagy egy gyermekvédelmi szakembert, akinek a munkaideje is jobban ki van használva, ha több község tartozik hozzá.

Sokan mégis óvnak attól — s nem alaptalanul —, hogy a községi igazgatás jövőjét az ilyen társulásos megoldások jelentsék. Ez ugyanis megnehezíti a szakigazgatási munka tanácstestületi, népképviseleti ellenőrzését, s így bizonyos értelemben ismét eltávolítja az ügyintézést a községektől. Hamis az az érvelés, amely szerint egy falu tanácsa nem tarthat külön mérnököt arra, hogy az havonta egy-két építési engedélyt kiadjon. Ez első hallásra valóban luxusnak tűnik, csakhogy egy építészmérnök egy községnek nemcsak az egyedi hatósági engedélyek kiadása miatt kell. Ha az igazgatási feladatokat összetettebben értelmezzük, kétségkívül az ő feladata az is, hogy őrködjön a falu arculatán, építészeti hagyományain. De említhetnénk példaként az egészségügyi hatósági jogkört gyakorló orvost is. Nagy luxus lenne például őt csupán azért fizetni, mert mondjuk, exhumálási engedélyeket ad ki. A helyi közigazgatásnak azonban az is része, hogy a tanács általa gondoskodjon a lakosság egészségügyi kultúrájáról, ami messze nem csak a táppénzbevételt, vagy a beteg emberek gyógyítását jelenti.

A közigazgatás változásairól szólva feltétlenül említést kell tenni az önálló tanács nélkül maradt társközségekről is. Ezekben az elképzelések szerint a tanácstagi csoportok helyett elöljáróságokat hoznak majd létre, amelyek több érdemi döntési jogkört kapnak, például a szociális segélyezésben és a helyi fejlesztések fontossági sorrendjének megállapításában.

D. A.

Tanácselnökök értekezlete

A járások január elsején bekövetkező megszüntetésével kapcsolatos tanácsigazgatási feladatokról országos munkaértekezletet rendeztek csütörtökön az Államigazgatási Főiskolán. A Minisztertanács Tanácsi Hivatalának rendezvényén 139 város és városi jogú nagyközség tanácselnöke vett részt, s jelen voltak a megyei tanácsok vb-titkárai, a megyei pártbizottságok közigazgatási és adminisztratív osztályainak vezetői is.

A tanácskozáson — amelynek legfőbb célja a szemléleti egység kialakítása volt — *Borbándi János*, a Minisztertanács elnökhelyettese mondott bevezető előadást.

Papp Lajos államtitkár, a Minisztertanács Tanácsi Hivatalának elnöke tartott előadást a közigazgatás fejlesztésének időszerű kérdéseiről